

Rectificatie van de Omgevingsverordening Fryslân 2022

Rectificatie van de Omgevingsverordening van de provincie Fryslân vanwege het corrigeren van nummering in de Algemene Toelichting, het corrigeren van het artikellabel 2.39 en het ontbreken van bijlages onder "Bijlage II":

- Bijlage 4.5
- Bijlage 4.6
- Bijlage 5.1
- Bijlage 5.2
- Bijlage 5.4
- Bijlage 5.5
- Bijlage 5.7
- Bijlage 5.8
- Bijlage 7.3

Artikel A

Dit besluit treedt in werking op de dag na het in werking treden van de Omgevingswet.

Artikel B Omgevingsverordening van de provincie Fryslân

Dit artikel in dit besluit betreft de wijzigingen in bijlage A

Aldus vastgesteld door Provinciale Staten in hun vergadering van 21 september 2022 en 31 mei 2023.

21 september 2022 en 31 mei 2023

*Dit document bevat
verschilmarkering t.o.v.
eerdere regelingtekst.*

*Tekst en afbeeldingen die
worden toegevoegd zijn
onderstreept en groen
gemarkeerd, of van een
groen kader voorzien.*

*Tekst en afbeeldingen die
worden verwijderd zijn
doorgestreept en rood
gemarkeerd, of van een rood
kader voorzien.*

Bijlage A Omgevingsverordening van de provincie Fryslân

A

Het opschrift van artikel 2.39 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 2.39 ~~Wezenlijke kenmerken en waarden~~ Basisbescherming natuurnetwerk Nederland

B

Binnen bijlage II wordt het volgende opschrift op de aangegeven wijze gewijzigd:

~~Deel~~ Bijlage 12.3 ~~Bijlage 2.3~~ Kernkwaliteiten van Koloniën van Weldadigheid

C

Binnen bijlage II wordt na sectie I negen secties ingevoegd, luidende:

Bijlage 4.5 Lijst met schadelijke stoffen grondwaterbeschermings- en waterwingebieden

Bijlage 4.5 bij artikel 4.45 onder a en artikel 4.49 onder a van de Omgevingsverordening.

LIJST VAN SCHADELIJKE STOFFEN (GRONDWATERBESCHERMING)

Als schadelijke stoffen als genoemd in artikel worden aangewezen

- a. Organische halogeenverbindingen en stoffen waaruit in water dergelijke verbindingen kunnen ontstaan.
- b. Organische fosforverbindingen.
- c. Organische tinverbindingen. (zie ook punt 1b)
- d. Stoffen, waarvan is aangetoond of het vermoeden bestaat, dat zij in of via het water een kanker-
verwekkende, mutagene of teratogene werking hebben.
- e. Minerale oliën en koolwaterstoffen.
- f. Cyaniden.
- g. De volgende metalloïden en metalen alsmede anorganische verbindingen daarvan:
 - o Kwik
 - o Zink
 - o Aluminium
 - o Cadmium
 - o Koper
 - o Magnesium
 - o Lood
 - o Nikkel
 - o Arsenicum
 - o Chroom
 - o Antimoon
 - o Selenium
 - o Tin
 - o Molybdeen
 - o Beryllium
 - o Borium
 - o Telurium
 - o Barium
 - o Zilver
 - o Titaan
- h. Organische siliciumverbindingen die toxisch en persistent zijn en stoffen waaruit dergelijke
verbindingen kunnen ontstaan, met uitzondering van die welke biologisch onschadelijk zijn of
die snel worden omgezet in onschadelijke stoffen.

- i. Anorganische fosforverbindingen en elementen fosfor
- j. Ammoniak, nitrieten en nitraten.
- k. n.Chloriden, bromiden en fluoriden
- l. Sulfaten
- m. Stoffen met een schadelijke werking op de smaak of de geur van het grondwater alsmede verbindingen waaruit dergelijke verbindingen in het water kunnen ontstaan die het water ongeschikt voor menselijke consumptie kunnen maken
- n. Biociden en derivaten van biociden voor zover zij niet onder een van de andere stoffen of stofgroepen vallen
- o. Zuren, logen en zouten.
- p. Bestrijdingsmiddelen in de zin van de Bestrijdingsmiddelenwet.

a. Organische Halogeenverbinding

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
PCB's	Koelvloeistof in transformatoren en condensatoren, hydraulische olie	-
gehalogeneerde alifatische koolwaterstoffen	Ontvettingsmiddelen	chemische wasserijen, spoelmiddelen in garages, toepassing in metallurgische industrie
gehalogeneerde aromatische koolwaterstoffen	-	halffabrikaat in chemische industrie
chloorethers	oplosmiddelen, wasmiddelen kunststoffen	grondstoffen voor bestrijdingsmiddelen-industrie
chloorfenolen	bestrijdingsmiddelen, lijm, stijfsel	grondstoffen voor bestrijdingsmiddelen-industrie

b. Organische fosforverbindingen

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
organische fosforverbindingen	bestrijdingsmiddelen	grondstoffen voor bestrijdingsmiddelen-industrie

c. Organische tinverbindingen

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
tributyltinoxide	houtconserveringsmiddelen, verf	-
tributyltinchloride	bestrijdingsmiddelen	-
dibuthyltinlaureaat	bestrijdingsmiddelen	stabilisatiemiddel bij de productie van kunststoffen
tetraethyltin	bestrijdingsmiddelen	stabilisatiemiddel bij de productie van kunststoffen
trifenylnin	bestrijdingsmiddelen	stabilisatiemiddel bij de productie van kunststoffen

d. Stoffen waarvan is aangetoond of het vermoeden bestaat dat zij in of via het water een kanker- verwekkende , mutagene of teratogene werking hebben

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
aniline	kleurstof in druk- en textielinkten	productie van kunststoffen (polyurethanen)
benzeen	benzine, oplosmiddel, verf, coatingsmateriaal	productie van nylon, aniline, fenolen
bichloorethylethers	verpakkingsmateriaal	halfabrikaten in chemische industrie

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
vinylchloride	-	-
polycyclische aromaten	-	-
1.2 dichloorethaan	-	-
propyleenoxide	-	-
acrylonitril	-	-
1.3 butadien	-	-

e. Minerale olie en vloeibare koolwaterstoffen

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
stoffen als: toluen, xyleen en styreen	vloeibaar gas, benzine, stookolie, smeerolie, huisbrandolie, teer en oplosmiddel	-

f. Cyaniden

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
Cyaniden	bestrijdingsmiddelen, in afval van kolenvergassing	toepassing in metallurgische industrie (galvaniseren en harden) fotografische ateliers en laboratoria.

g. metalloïden en metalen alsmede anorganische verbindingen daarvan

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
kwik	TL-buizen, verfstoffen, geneesmiddelen, batterijen, conserveringsmiddelen	fabricage van elektrische apparatuur, bereiden van amalgamen (tandheelkunde)
cadmium	pigmenten, nikkelcadmiumbatterijen	stabilisator bij productie van plastic, toepassing bij corrosiebestrijding
lood	vliegias, zuiveringsslib, fosforgips, olie, batterijen	stralingsbescherming
arsen	houtconserveringsmiddelen, medicijnen, vliegias, aardappelloofdoedingsmiddel, batterijen	conserveringsmiddel van de weekmaker bij productie van PVC, in metaallegeringen
antimoon	pigmenten, kleurstoffen, soldeermiddelen	in diverse metaallegeringen, brandvertragend, in metaalproductie, textielplastic
tin	soldeermiddelen	toepassing in tingieterijen, productie van glas, in diverse legeringen
beryllium	munitie, laser elektroden	toepassing in nucleaire- en ruimtevaart-industrie, in legeringen met koper en tin
uranium	gekleurd glas, kernreactor	toepassing nucleaire industrie
thallium	rattenverdelgingsmiddel, vuurwerk	toepassing in optische industrie
tellurium	elektronica, weerstandsdraadbescherming, acculoed	vulcanisator in rubber, toepassing in elektronische industrie, diverse legeringen
zilver	foto-ontwikkelaar, spiegels, tandheelkunde, medische en wetenschappelijke apparatuur, batterijen	fotografische industrie, elektrotechnische industrie, veredeling van metalen
zink	zinkstof in verven, pesticiden, droge - cel batterijen, zinkzouten in medicinale toepassing, vliegias, zuiveringsslib	verzinken van staal, diverse legeringen, rubberbereiding

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
koper	vlieggas, zuiveringsslib, buizen, verven, inkten, fungiciden ten behoeve van de landbouw	katalysator bij chemische processen ten behoeve van metaalveredeling en bescherming
nikkel	nikkel -cadmium accu's, las elektroden, vetten, verven	diverse legeringen, elektrotechnische coating, grafische industrie
chroom	pigmenten, verfstoffen, etsvloeistoffen, vlieggas, zuiveringsslib	veredeling metalen, nucleaire industrie, lederindustrie
selenium	lichtgevoelige cellen, keramiek, zonnepanelen, spore -element veevoeder	elektrotechnische industrie
molybdeen	pigmenten in drukinkt, verven, batterijen, keramiek, smeermiddel	vliegtuigindustrie, reactorvaten, diverse legeringen, vliegtuig -en auto-industrie
borium	-	halfgeleiders, toepassing bij opwekking van kernenergie, coating van metalen
vanadium	Thomasslakkenmeel, las elektroden in glas, vlieggas	diverse legeringen ten behoeve van gereedschappen, katalysator bij rubberproductie
kobalt	drukinkt, verven, vernis, kleurstoffen	katalysator in petrochemische industrie, diverse legeringen ten behoeve van gereedschappen
barium	keramiek, koelmiddelen, kleurstof van papier,	anti -oxydant voor koper, diverse legeringen, productie van glas en staal
titaan	pigmenten, prothesen, warmtewisselaars	vliegtuigindustrie, machine-industrie, ontziltingsinstallaties, elektrotechnische industrie

h. Organische siliciumverbindingen

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
organische siliciumverbindingen	bindmiddel in verf	chemische- en grafische industrie

i. Anorganische fosforverbindingen

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
anorganische fosforverbindingen	kunstmeststoffen, wasmiddelen, dierlijke meststoffen	chemische industrie, landbouw, veeteelt, productie van wasmiddelen

j. Ammoniak, nitrieten en nitraten

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
ammoniak, nitrieten en nitraten	koelinstallaties, conserveringsmiddel, dierlijke mest kunstmest	landbouw, veeteelt

k. Cloriden, bromiden en fluoriden

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
chloriden	wegenzout	chemische- en farmaceutische industrie
bromiden	geneesmiddelen	chemische- en farmaceutische industrie
fluoriden	geneesmiddelen	chemische- en farmaceutische industrie

I. Sulfaten

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
sulfaten	gips uit rookgasontzwaveling, gipsplaten, geneesmiddelen	chemische- en farmaceutische industrie

m. Stoffen die geur en smaak van water beïnvloeden

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
fenolen	oplosmiddelen	fabricage van oplosmiddelen, fabricage van lakken, vernis, kunststof producerende industrie, petrochemische industrie (cokes)
chloorfenolen	creosootolie	houtconservering en veredeling

n. Biociden (en derivaten) voor zover zij niet onder een van de andere stoffen of stofgroepen vallen

Stoffen of groepen van stoffen en enkele voorbeelden daarvan	Voorbeelden van producten die deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) bevatten	Voorbeelden van productieprocessen waarbij deze stoffen of groepen van stoffen (kunnen) worden gebruikt
Biociden (en derivaten) voor zover zij niet onder een van de andere stoffen of stofgroepen vallen	conserveringsmiddelen, cosmetica, geneesmiddelen	-

Bijlage 4.6 Lijst met verboden activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden

Categorie	Milieubelastende activiteit	Artikel in het Besluit activiteiten leefomgeving
Opslag gevaarlijke stoffen	Opslag brandbare vloeistoffen ondergronds, K1/ K2/ K3-klasse	Artikel 3.268
Installaties	Vatenspoelinstallaties, stookinstallaties \geq 50 MW, motorbrandstofpompen zonder LPG	Artikel 3.4 en artikel 3.300
Landbouw en dienstverlening t.b.v. de landbouw	Glastuinbouw: telen van gewassen in de open lucht	Artikel 3.208
	Glastuinbouw: Kassen zonder verwarming Kassen met verwarming Champignonkwekerijen Champignonkwekerijen met mestfermentatie Bloembollendroog- en preparatiebedrijven	Artikel 3.205, artikel 3.211 en artikel 3.225
Delfstoffenwinning	Opsporen van aardolie, gas en aardwarmte, winnen van aardolie	Artikel 3.320
	zoutwinning	Artikel 3.111, lid 1 onder e en f
Vervaardigen van voedingsmiddelen en dranken	Vervaardigen van ruwe plantaardige en dierlijke oliën en vetten, raffinage van plantaardige en dierlijke oliën en vetten, margarinefabrieken p.c. 250.000 t/j, suikerfabrieken en vervaardiging van ethylalcohol door gisting p.c. \geq 5.000 t/j	Artikel 3.128
Vervaardiging van textiel	Textielverdelingsbedrijven	Artikel 3.75 en artikel 3.122
	Tapijt-, kokos- en vloermattenfabrieken	Artikel 3.75 en artikel 3.122
Vervaardigen van kleding: bereiden en verven van bont	Bereiden en verven van bont en vervaardigen van artikelen van bont	Artikel 3.75, artikel 3.81 en artikel 3.122
Vervaardigen van leer en lederwaren	Leerfabrieken	Artikel 3.75, artikel 3.81 en artikel 3.122

Categorie	Milieubelastende activiteit	Artikel in het Besluit activiteiten leefomgeving
Houtindustrie en vervaardigen van artikelen van hout, riet, kurk e.d.	Houtconserveringsbedrijven en fineer- en plaatmateriaalfabrieken	Artikel 3.75 en artikel 3.122
Uitgeverijen, drukkerijen en reproductie van opgenomen media	Drukkerijen van dagbladen, drukkerijen (vlak- en rotatiediepdrukkerijen) kleine drukkerijen en kopieerinstallaties en grafische reproductie en zetten	Artikel 3.140
Aardolie- en steenkoolverwerkende industrie, bewerking van splijt- en kweekstoffen	Cokesfabrieken, aardolieraffinaderijen, smeeroilën- en vettenfabrieken, recyclingbedrijven voor afgewerkte olie en splijt- en kweekstofbewerkingsbedrijven	Artikel 3.57, artikel 3.60, artikel 3.63, artikel 3.118 en artikel 3.320
Vervaardiging van chemische producten	Kleur- en verfstoffenfabrieken, anorganische chemische grondstoffenfabrieken, organische chemische grondstoffenfabrieken, methanolfabrieken, vetzuren- en ankanolenfabrieken (niet synthetisch), kunstmestfabrieken, kunstharstfabrieken, landbouwchemicaliënfabrieken (fabricage en formulering en afvulling), verf-, lak en vernisfabrieken, grondstoffenfabrieken geneesmiddelen en fijnchemicaliën p.c. >= 1.000 t/j, farmaceutische grondstoffenfabrieken, farmaceutische productenfabrieken (formulering en afvulling), synthetische reuk- en smaakstoffenfabrieken, zeep-, was- en reinigingsmiddelenfabrieken, kruit-, vuurwerk- en springstoffenfabrieken, lijm- en plakmiddelenfabrieken, fotochemische productenfabrieken, chemische kantoorbenodigdhedenfabrieken, poetsmiddelenfabrieken, kunstmatige synthetische garen- en vezelfabrieken	Artikel 3.118
Vervaardigen van producten van rubber en kunststof	Rubberbandenfabrieken, loopvlakvernieuwingsbedrijven: vloeroppervlak >= 100m ² , kunststofverwerkende bedrijven met fenolharsen	Artikel 3.134
Vervaardigen van glas, aardewerk, cement-, kalk- en gipsproducten	Cementfabrieken: p.c. >= 100.000 t/j, gipsfabrieken : p.c. >= 100.000 t/j, betonwarenfabrieken, vervaardigen van producten van beton, (vezel) cement en gips: p.c. >= 100 t/d, bitumineuze materialenfabrieken, asfaltcentrales en asbestcementcentrales	Artikel 3.69 en artikel 3.111
Vervaardigen van metalen	Ruwijzer- en staalfabrieken, ijzeren- en stalenbuizenfabrieken, draadtrekkerijen, koudbandwalserijen en profielzetterijen: p.o >= 2.000m ² , Non-ferro metaalwasserijen, -trekkerijen e.d., ijzer- en staalgietereien/ -smelterijen, non ferro staalgietereien/ - smelterijen	Artikel 3.103
Vervaardigen van producten van metaal (excl. Machines en transportmiddelen)	Constructiewerkplaatsen, tank- en reservoirbouwbedrijven, vervaardiging van verwarmingsketels, radiatoren en stoomketels, stap-, pers-, dieptrek-, en forceerbedrijven, smederijen, lasinrichtingen, bankwerkbedrijven e.d., metaaloppervlaktebehandelingsbedrijven, overige metaalbewerkende industrie, grofsmederijen, anker-, en kettingfabrieken	Artikel 3.101 en artikel 3.229
Vervaardiging van machines en apparaten	Machine- en apparatenfabrieken	Artikel 3.103, artikel 3.229 en artikel 3.280
Vervaardigen van overige elektrische machines, apparaten en benodigdheden	Elektromotoren- en generatorenfabrieken, schakel- en installatiemateriaalfabrieken, elektrische draad- en kabelfabrieken, accumulatorens- en batterijenfabrieken, lampenfabrieken en koolectrodenfabrieken	Artikel 3.103, artikel 3.111, artikel 3.229 en artikel 280
Vervaardiging van audio, video, telecomapparaten en benodigdheden	Vervaardiging van audio, video, telecomapparaten en benodigdheden en fabrieken voor gedrukte bedrading	Artikel 3.103 en artikel 3.229
Vervaardiging van auto's, aanhangwagens en opleggers	Autofabrieken en assemblagebedrijven, carrosseriefabrieken, aanhangwagen- en opleggerfabrieken	Artikel 3.103, artikel 3.229 en artikel 3.280
Vervaardigen van transportmiddelen (excl. Auto's, aanhangwagens en opleggers)	Scheepsbouw- en reparatiebedrijven (houten schepen, kunststof schepen, metalen schepen en proefdraaien met verbrandingsmotoren >= 1 MW), scheepssloperijen, scheepsververijen, wagonbouw- en spoorwegwerkplaatsen, vliegtuigbouw en -reparatiebedrijven, rijwiel- en motorrijwielbedrijven	Artikel 3.103, artikel 3.144, artikel 3.253, artikel 3.276, artikel 3.280, artikel 3.289 en artikel 3.292

Categorie	Milieubelastende activiteit	Artikel in het Besluit activiteiten leefomgeving
Vervaardigen van meubels, vervaardiging van overige goederen niet eerder genoemd	Meubelfabrieken en fabricage van munten, sierraden e.d.	Artikel 3.122 en artikel 3.111
Vorbereiding tot recycling	Metaal- en autoshredders en afvalscheidingsinstallaties	Artikel 3.152, artikel 3.156, artikel 3.167, artikel 3.170 en artikel 3.184
Productie en distributie van elektriciteit, aardgas, stoom en warm water	Elektriciteitsproductiebedrijven (vermogen \geq 50 MW kolen en oliegestookt en elektriciteitsdistributiebedrijven	Artikel 3.4, artikel 3.54 en artikel 3.184
Bouwnijverheid	Bouwbedrijven en aannemersbedrijven met werkplaats	Artikel 3.229
Handel- en reparatie van auto's, motorfietsen en benzineservicestations	Reparatie- en servicestations, autospuitinrichtingen en benzineservicestations (incl LPG)	Artikel 3.152, artikel 3.156, artikel 3.253, artikel 3.265, artikel 3.267, artikel 3.268, artikel 3.272, artikel 3.280, artikel 3.285, artikel 3.289, artikel 3.292 en artikel 3.296
Groothandel- en handelsbemiddeling	Groothandel in vaste brandstoffen, kolenterminal opslagoppervlakte \geq 2.000 m ² , groothandel in vloeibare en gasvormige brandstoffen, groothandel in minerale olieproducten (excl. Brandstoffen, groothandel in metaalertsen, groothandel in chemische producten, autosloperijen en overige groothandel in afval en schroot.	Artikel 3.152, artikel 3.156, artikel 3.184, artikel 3.253, artikel 3.265, artikel 3.276, artikel 3.280, artikel 3.285 en artikel 3.289
Vervoer over land	Pomp- en compressorstations van pijpleidingen	Artikel 3.97 en artikel 3.101
Dienstverlening t.b.v. het vervoer	Laad-, los en overslagbedrijven t.b.v. zeeschepen (stukgoederen, ertsen en mineralen e.d. opslagoppervlakte \geq 2.000 m ² , steenkool opslagoppervlakte \geq 2.000 m ² , olie, LPG e.d., tankercleaning), laad-, los- en overslagbedrijven t.b.v. de binnenvaart (containers, stukgoederen, ertsen en mineralen e.d., steenkool, olie, LPG e.d. en tankercleaning, luchthavens	Artikel 3.268, artikel 3.285 en artikel 3.300
Verhuur van transportmiddelen, machines en andere roerende goederen	Verhuurbedrijven voor machines en werktuigen	Artikel 3.253
Overige dienstverlening	Reinigingsbedrijven voor gebouwen en foto- en filmontwikkelingscentrales	Geen bepaling in het Bal
Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	Defensieinrichtingen	Artikel 3.323, artikel 3.326, artikel 3.329, artikel 3.331, artikel 3.334 en artikel 3.337
Milieudienstverlening	Gemeentewerven (afvalinzameldepots), afvalverwerkingsbedrijven (kabelbranderijen, oplosmiddelenterugwinning, afvalverbrandingsinrichtingen met thermisch vermogen van $>$ 75 MW, verwerking van fotochemisch en galvanoafval), vuilstortplaatsen, vuiloverslagstations en composteerbedrijven.	Artikel 3.4, artikel 3.170 en artikel 3.184
Cultuur, sport en recreatie	Skelterbanen, autocircuits en motorcrossterreinen, jachthavens met diverse voorzieningen en chemische wasserijen en ververijen.	Artikel 3.304, artikel 3.308 en artikel 3.232

Bijlage 5.1 Vergunning-vrije andere soorten

Aangewezen soorten behorend bij artikel 5.19 Aanwijzing vergunning-vrije gevallen andere soorten: ruimtelijke inrichting, ontwikkeling, beheer en onderhoud.

Als soorten genoemd in artikel 5.19, eerste lid, worden aangewezen de volgende soorten:

Muizen en spitsmuizen

Muizen	Aardmuis <i>Microtus agrestis</i> Bosmuis <i>Apodemus sylvaticus</i> Dwergmuis <i>Micromys minutus</i>
--------	--

	Rosse woelmuis <i>Clethrionomys glareolus</i> Veldmuis <i>Microtus arvalis</i> Woelrat <i>Arvicola terrestris</i>
Spitsmuizen	Dwergspitsmuis <i>Sorex minutus</i> Gewone bosspitsmuis <i>Sorex araneus</i> Huisspitsmuis <i>Crocidura russula</i> Tweekleurige bosspitsmuis <i>Sorex coronatus</i>
Vergunningvrije flora-en fauna-activiteit	Opzettelijk vangen, doden, alsmede het opzettelijk vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen
Toegestane middel of methode	Wettelijk toegestane middelen
Aanvullend voorschrift	Geen nader voorschrift van toepassing

Marterachtigen

Marterachtigen	Steenmarter <i>Martes Foina</i>
Vergunningvrije flora- en fauna-activiteit	Opzettelijk vangen (en herplaatsen) alsmede het opzettelijk vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen. Enkel als vangen en herplaatsen niet in het belang is van de gevangen steenmarter, mag deze worden gedood.
Toegestane middel of methode	<ul style="list-style-type: none"> • Toegestaan voor vernielen/weren is het dichtzetten van toegangsmogelijkheden voor verblijfplaatsen van steenmarter, mits de zekerheid is verkregen dat er geen steenmarters worden opgesloten in het gebouw. • Toegestaan voor vernielen van rustplaatsen zijn werende middelen zoals geurstoffen of ultrasoon geluid. • Voordat wordt overgegaan tot vangen en herplaatsen dienen eerst alle mogelijke werende middelen te zijn toegepast. • Toegestaan voor vangen zijn vangkooi, kastval, vangnet en vangstokken: <ol style="list-style-type: none"> 1. De maaswijdte van de kooi moet groot genoeg zijn zodat kleinere diersoorten er uit kunnen. 2. Aas als lokmiddel is niet toegestaan. In de vangkooi moet voldoende water en voedsel aanwezig zijn. 3. De vangkooi of kastval dient iedere 24 uur gecontroleerd te worden. 4. Andere diersoorten die onbedoeld gevangen zijn, dienen direct vrijgelaten te worden. 5. Een onverhoopt zingend steenmarter vrouwtje, dient direct vrijgelaten te worden. 6. Steenmarters die gevangen worden en verplaatst worden, dienen zonder risico op predatie of ander risico worden teruggezet in een voor de steenmarter geschikte biotoop. In geen geval mag de steenmarter worden verplaatst in of nabij een weidevogelgebied. • Enkel als verplaatsing in een geschikt biotoop na ecologische analyse niet mogelijk is, mag de steenmarter (na te zijn wegvangen met de toegestane middelen) worden gedood • Voor doden is een geweer toegestaan van kaliber .22 of een luchtdrukgeweer met kaliber p.m. • De wettelijke vereisten die gelden voor het gebruik van het geweer en luchtdrukgeweer blijven onverkort van toepassing. • Bij gebruik van geweer en luchtdrukwapen moet rekening worden gehouden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu.
Aanvullende voorschriften	<ul style="list-style-type: none"> • Zodra een exemplaar is gevangen, dient deze terstond, maar in elk geval binnen 6 uur na vangst weer op een nabij gelegen- en voor de soort geschikt habitat of biotoop- te worden vrijgelaten. Een exemplaar mag niet worden uitgezet in een biotoop waar weidevogels broeden. • Indien bij het direct vrijlaten sprake is van ongunstige weersomstandigheden en waarbij vrijlaten een aannemelijke kans bestaat dat dieren hierdoor niet zullen overleven, dient de gebruiker van de vergunningvrije activiteit maatregelen te nemen om deze kans tot in redelijke mate te reduceren en om onnodige aantasting van dierenwelzijn te voorkomen.

Haasachtigen, hoefdieren en overige zoogdieren

Haasachtigen	Haas <i>Lepus europeus</i> Konijn <i>Oryctolagus cuniculus</i>
Hoefdieren	Ree <i>Capreolus capreolus</i>
Overige soorten	Vos <i>Vulpes vulpes</i> Egel <i>Erinaceus europaeus</i>
Vergunningvrije activiteit	Opzettelijk vangen (en herplaatsen) alsmede het opzettelijk vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen.
Toegestane middel of methode	<ul style="list-style-type: none"> • Kastvallen, vangkooien, netten of vangstokken. • Voor het konijn geldt dat ook gebruik kan worden gemaakt van fret en buidels.

	<ul style="list-style-type: none"> De egel mag ook met hand worden gevangen. Voor ree geldt dat deze niet mag worden gevangen door middel van drijven
Aanvullende voorschriften	<ul style="list-style-type: none"> Zodra een exemplaar is gevangen, dient deze terstond, maar in elk geval binnen 6 uur na vangst weer op een nabij gelegen- en voor de soort geschikt habitat of biotoop- te worden vrijgelaten. Indien soorten worden gevangen welke in winterslaap zijn, of waarvoor op dat moment sprake is van ongunstige weersomstandigheden waarbij het terstond vrijlaten, een aannemelijke kans bestaat dat hierdoor de dieren niet zullen overleven, dient de gebruiker van de vergunningvrije activiteit maatregelen te nemen om deze kans tot in redelijke mate te reduceren en om onnodig aantasting van dierenwelzijn te voorkomen.

Amfibieën

Amfibieën	<p>Bruine Kikker <i>Rana temporaria</i> Middelste groene kikker (bastaardkikker) <i>Rana esculenta</i> Gewone pad <i>Bufo bufo</i> Kleine watersalamander <i>Lissotriton vulgaris</i> (voorheen bekend onder de naam <i>Triturus vulgaris</i>) Meerkikker <i>Rana ridibunda</i></p>
Vergunningvrije activiteit	Opzettelijk vangen (en herplaatsen) alsmede het opzettelijk vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen.
Toegestane middel of methode	<ul style="list-style-type: none"> Netten welke geschikt zijn om amfibieën levend en zonder beschadiging te vangen. De aangewezen amfibieën mogen ook met de hand worden gevangen.
Aanvullend voorschrift	<ul style="list-style-type: none"> Er mag alleen gebruik worden gemaakt van de vergunningvrije activiteit in de periode waarbij de dieren niet in winterslaap vertoeven. Zodra een exemplaar is gevangen, dient deze direct, na vangst weer op een nabij gelegen- en voor de soort geschikt habitat of biotoop te worden vrijgelaten.

Bijlage 5.2 Vergunning-vrije activiteiten schadesoorten

Bijlage 5.2: Aangewezen soorten behorend bij artikel 5.21 en 5.27 schadesoorten

Knaagdieren

Aardmuis Veldmuis Woelrat	<p><i>Microtus agrestis</i> <i>Microtus arvalis</i> <i>Arvicola amphibius</i></p>
Vergunningvrije activiteit	Opzettelijk vangen en doden, beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen
Belang	Ter voorkoming van ernstige schade aan gewassen, bossen of wateren of andere vormen van eigendom
Gebied en periode	<ul style="list-style-type: none"> Gehele provincie op gronden van de grondgebruiker, in of aan deze opstallen of in het omringende gebied ter voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op/in deze gronden/opstallen. Gehele jaar
Middel en methode	<ul style="list-style-type: none"> Inundatie (het onder water zetten) Middelen die op grond van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden zijn toegestaan Klemmen Kastvallen en vangkooien: <ol style="list-style-type: none"> Het gebruik is gehele etmaal toegestaan Aas als lokmiddel is niet toegestaan In de vangkooi moet voldoende water en voedsel aanwezig zijn Het vangmechanisme mag alleen van het vangtype 'laddervangkooi' zijn De vangkooi of kastval dient iedere 24 uur gecontroleerd te worden Andere diersoorten die onbedoeld gevangen zijn, dienen direct vrijgelaten te worden. De plaatsing en verwijdering van een vangkooi of kastval moet vooraf gemeld worden aan GS.
Aanvullend voorschrift	<ul style="list-style-type: none"> Vangen of doden mag enkel indien uit een goedgekeurd faunabeheerplan is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort. De grondgebruiker of diegene de activiteit verricht dient het aantal gevangen en/of gedode dieren registreert in het faunaregistratiesysteem (FRS). De registratie dient

	minimaal wekelijks te worden bijgehouden. Tevens dient in de registratie de locatie van de gevangen of gedode dieren weergegeven worden.
<i>Vogels/Meeuwen</i>	
Koksmeeuw Zilvermeeuw	<i>Larus ridibundus</i> <i>Larus argentatus</i>
Vergunningvrije activiteit	<ul style="list-style-type: none"> Opzettelijk doden, vangen, verjagen/verstoren, vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren. Gebruik van het geweer binnen de bebouwde kom. Gebruik van het geweer na zonsondergang en voor zonsopkomst.
Belang	Volksgezondheid en openbare veiligheid
Gebied en periode	<ul style="list-style-type: none"> De activiteit mag enkel worden uitgevoerd op de door grondgebruiker van onderstaande terreinen gebruikte gronden dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen ter voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op de locaties: <ul style="list-style-type: none"> a. Vuilstort Ecopark De Wierde te Heerenveen b. Vleesresten/kadaververwerkingsbedrijf Sonac te Sumar Gedurende het gehele jaar
Middel en Methode	<p>Toegestaan middel voor het doden:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geweer: <ol style="list-style-type: none"> In afwijking van artikel 11.84 van het Besluit activiteiten leefomgeving is het gebruik van een geweer toegestaan van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang voor de drie bovengenoemde locaties. Bij gebruik van het geweer moet rekening worden gehouden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu. De overige wettelijke vereisten aan het gebruik van een geweer blijven onverkort van kracht <p>De vergunningvrije activiteit mag op de terreinen van Ecopark de Wierde en Sonac alleen worden verricht door deskundige medewerkers in dienst of onder verantwoordelijkheid van de eigenaar van deze terreinen. GS kunnen eisen stellen aan de kwaliteiten en/of opleiding van deze deskundige.</p> <ul style="list-style-type: none"> Honden, niet zijnde lange honden Haviken Slechtvalken Woestijnbuizerds
Aanvullend voorschrift	<ul style="list-style-type: none"> Vangen of doden mag enkel indien uit een goedgekeurd faunabeheerplan is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de meeuwensoort. De grondgebruiker of diegene de activiteit verricht dient het aantal gevangen en/of gedode dieren registreert in het faunaregistratiesysteem (FRS). De registratie dient minimaal wekelijks te worden bijgehouden. Tevens dient in de registratie de locatie van de gevangen of gedode dieren weergegeven worden.

Bijlage 5.4 Vergunning-vrije activiteit overlast soorten bebouwde kom

Roek

Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Vergunningvrije activiteit	Opzettelijk verstoren, vangen en vernielen van nesten en rust- en voortplantingsplaatsen
Belang	Bestrijding van overlast door gemeenten, in het belang van volksgezondheid of de openbare veiligheid
Gebied en periode	<ul style="list-style-type: none"> Bebouwde kom Roek mag niet bestreden worden in hun broedperiode of als ze niet-vliegvlugge jongen hebben
Middel en methode	Verjaging en verplaatsen van nesten dient te worden uitgevoerd conform het Provinciale Soortbeheerplan Roek
Aanvullende voorschriften vergunningvrije activiteit	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering mag alleen op basis van een door GS goedgekeurd soortenbeheerplan die voldoet aan het Provinciale Soortbeheerplan Roek

	<ul style="list-style-type: none"> GS kunnen nadere eisen stellen aan de wijze waarop gebruik gemaakt wordt van de vergunningvrije activiteit.
Steenmarter	
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Vergunningvrije activiteit	Opzettelijk vangen, doden en vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen
Belang	Bestrijding van overlast door gemeenten
Gebied en periode	<ul style="list-style-type: none"> Alleen binnen de bebouwde kom Bestrijding is gehele etmaal toegestaan Bestrijding van overlast is niet toegestaan in de periode dat steenmarters jongen hebben en deze afhankelijk van de ouderdieren zijn (periode 1 maart t/m 30 juni)
Middel en methode	<ul style="list-style-type: none"> Toegestaan voor vernielen/weren is het dichtzetten van toegangsmogelijkheden voor verblijfplaatsen van steenmarter, mits de zekerheid is verkregen dat er geen steenmarters worden opgesloten in het gebouw. Toegestaan voor vernielen van rustplaatsen zijn werende middelen zoals geurstoffen of ultrasoon geluid. Voordat wordt overgegaan tot vangen en herplaatsen dienen eerst alle mogelijke werende middelen te zijn toegepast. Toegestaan voor vangen zijn vangkooi, kastval, vangnet en vangstokken: <ol style="list-style-type: none"> De maaswijdte van de kooi moet groot genoeg zijn zodat kleinere diersoorten er uit kunnen. Aas als lokmiddel is niet toegestaan. In de vangkooi moet voldoende water en voedsel aanwezig zijn. De vangkooi of kastval dient iedere 24 uur gecontroleerd te worden. Andere diersoorten die onbedoeld gevangen zijn, dienen direct vrijgelaten te worden. Een onverhoopt zogen steenmarter vrouwtje, dient direct vrijgelaten te worden. Steenmarters die gevangen worden en verplaatst worden, dienen zonder risico op pre-datie of ander risico worden teruggezet in een voor de steenmarter geschikte biotoop. In geen geval mag de steenmarter worden verplaatst in of nabij een weidevogelgebied. Enkel als verplaatsing in een geschikt biotoop na ecologische analyse niet mogelijk is, mag de steenmarter (na te zijn wegvangen met de toegestane middelen) worden gedood Voor doden is een geweer toegestaan van kaliber .22 of een luchtdrukgeweer met kaliber p.m.. De wettelijke vereisten die gelden voor het gebruik van het geweer en luchtdrukgeweer blijven onverkort van toepassing. Bij gebruik van geweer en luchtdrukwapen moet rekening worden gehouden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu.
Aanvullende voorschriften vergunningvrije activiteit	<ul style="list-style-type: none"> Op basis van een door GS goedgekeurd soortenbeheerplan Uitgevoerd door, of onder leiding van, een ecologisch deskundige. GS kunnen eisen stellen aan de kwaliteiten en/of opleiding van deze deskundige. GS kunnen nadere eisen stellen aan de wijze waarop gebruik gemaakt wordt van de vergunningvrije activiteit. De plaatsing en verwijdering van een vangkooi of kastval moet vooraf gemeld worden aan GS

Bijlage 5.5 Vergunning-vrije gevallen niet-beschermden soorten: gebruik van geweer en luchtdrukwapen bij bestrijding

Aangewezen soorten behorend bij artikel 5.31 bestrijding van overlast niet-beschermden soorten

Bruine rat Zwarte rat Verwilderde duif (stadsduif of postduif)	<i>Rattus norvegicus</i> <i>Rattus rattus</i> (afstamming van rotsduif)
Vergunningvrije activiteit	<ul style="list-style-type: none"> Naast de reeds toegestane wettelijke middelen ter bestrijding is het gebruik van geweer voor het doden van aangewezen niet-beschermden soorten voor andere activiteit dan jacht in een jachtveld toegestaan, met verruimde mogelijkheden. Zie onderstaand. Onder gebruik van een geweer, wordt hier aanvullend toegestaan het gebruik van een (pers)luchtdrukwapen.
Belang	Volksgezondheid en openbare veiligheid
Gebied en periode	<ul style="list-style-type: none"> Ook buiten jachtvelden Op erven en binnen inrichtingen Gehele etmaal

<u>Middel en methode</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Toegestane wettelijke middelen • Het geweer mag enkel worden gebruikt door een houder van een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit • Aanvullend is toegestaan ter bestrijding het gebruik van een luchtdrukwapen conform de Wet Wapen en Munitie • Op erven en binnen inrichtingen mag de activiteit enkel worden verricht door een deskundige die gecertificeerd is en bekend is met de beginselen van geïntegreerd plaagdierbeheer (ongediertebestrijder) • Gebruik van verlichting is toegestaan
<u>Aanvullend voorschrift</u>	Bij gebruik van geweer en luchtdrukwapen moet rekening worden gehouden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu.

Bijlage 5.7 Jaarrond beschermde nesten

Soort (broedvogel)	Categorie
Huismus	1
Kerkuil	1
Steenuil	1
Aalscholver	2
Blauwe Reiger	2
Dwergstern	2
Gierzwaluw	2
Grote Stern	2
Grote Zilverreiger	2
Huiszwaluw	2
Lepelaar	2
Noordse Stern	2
Purperreiger	2
Ringmus	2
Roek	2
Stormmeeuw	2
Zwarte Stern	2
Zwartkopmeeuw	2
Bosuil	3
Grote Gele Kwikstaart	3
Ijsvogel	3
Oehoe	3
Ooievaar	3
Raaf	3
Slechtvalk	3
Torenvalk	3
Zwarte Specht	3
Boomvalk	4
Buizerd	4
Draaihals	4

Soort (broedvogel)	Categorie
Havik	4
Ransuil	4
Sperwer	4
Wespendief	4
Zeearend	4
Zwarte Wouw	4
Bergeend	5
Blauwe Kiekendief	5
Boerenwaluw	5
Bontbekplevier	5
Eider	5
Gekraagde Roodstaart	5
Glanskop	5
Grote Mantelmeeuw	5
Grutto	5
Kleine Bonte Specht	5
Kleine Mantelmeeuw	5
Kokmeeuw	5
Kraanvogel	5
Middelste Bonte Specht	5
Oeverwaluw	5
Paapje	5
Ruigpootuil	5
Scholekster	5
Spreeuw	5
Strandplevier	5
Visdief	5
Zilvermeeuw	5

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming het gehele seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust-en verblijfplaats (voorbeeld: huismus, kerkuil, steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: aalscholver, roek, gierwaluw).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, torenvalk, slechtvalk).
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Echter, nesten van categorie 5-soorten zijn wél jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Daarom is bij het aantreffen van een nest van een categorie 5-soort binnen de invloedssfeer van een voorgenomen (ruimtelijke) ontwikkeling, voorafgaand aan het uitvoeren van die ontwikkeling te allen tijde een omgevingscheck noodzakelijk.

Bijlage 5.8 Herplantplicht inheemse soorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Veldesdoorn	<i>Acer campestre</i>
Spaanse aak	<i>Acer campestre</i>
Noorse esdoorn	<i>Acer platanoides</i>
Gewone esdoorn	<i>Acer pseudoplatanus</i>
Paardenkastanje	<i>Aesculus hippocastanum</i>
Zwarte els	<i>Alnus glutinosa</i>
Witte els	<i>Alnus incana</i>
Amerikaans krentenboompje	<i>Amelanchier lamarckii</i>
Ruwe berk	<i>Betula pendula</i>
Zachte berk	<i>Betula pubescens</i>
Karpatenberk	<i>Betula pubescens subsp. Carpathica</i>
Haagbeuk	<i>Carpinus betulus</i>
Tamme kastanje	<i>Castanea sativa</i>
Gele kornoelje	<i>Cornus mas</i>
Rode kornoelje	<i>Cornus sanguinea</i>
Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>
Meidoorn, tweestijlig	<i>Crataegus laevigata</i>
Meidoorn, eenstijlig	<i>Crataegus monogyna</i>
Meidoorn, grootvruchtige	<i>Crataegus x macrocarpa</i>
Bastaardmeidoorn	<i>Crataegus x media</i>
Meidoorn, schijnkoraal	<i>Crataegus x susphaerica</i>
Beuk	<i>Fagus sylvatica</i>
Es	<i>Fraxinus excelsior</i>
Duindoorn	<i>Hippophae rhamnoides</i>
Hulst	<i>Ilex aquifolium</i>
Gewone walnoot/ Okkernoot	<i>Juglans regia</i>
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>
Wilde appel	<i>Malus sylvestris</i>
Wilde mispel	<i>Mespilus germanica</i>
Grove den	<i>Pinus sylvestris</i>
Zwarte populier	<i>Populus nigra</i>
Ratelpopulier	<i>Populus tremula</i>

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zoete kers	<i>Prunus avium</i>
Gewone vogelkers	<i>Prunus padus</i>
Sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>
Wilde peer	<i>Pyrus pyraeaster</i>
Winter eik	<i>Quercus petraea</i>
Zomer eik	<i>Quercus robur</i>
Wegedoorn	<i>Rhamnus cathartica</i>
Vuilboom/Sporkehout	<i>Rhamnus frangula</i>
Schietwilg	<i>Salix alba</i>
Geoorde wilg	<i>Salix aurita</i>
Boswilg	<i>Salix caprea</i>
Grauwe wilg	<i>Salix cinerea subsp. cinerea</i>
Rossige wilg	<i>Salix cinerea subsp. oleifolia</i>
Kraakwilg	<i>Salix fragilis</i>
Laurierwilg	<i>Salix pentandra</i>
Bittere wilg	<i>Salix purpurea</i>
Kruipwilg	<i>Salix repens</i>
Amandelwilg	<i>Salix triandra</i>
Katwilg	<i>Salix viminalis</i>
Geoorde wilg x Boswilg	<i>Salix x capreola</i>
Bastaard wilg (Geoorde wilg x Grauwe wilg)	<i>Salix x multinervis</i>
Bindwilg	<i>Salix x rubens</i>
Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>
Tros vlier	<i>Sambucus racemosa</i>
Wilde lijsterbes	<i>sorbus aucuparia</i>
Taxus	<i>Taxus baccata</i>
Winterlinde	<i>Tilia cordata</i>
Zomerlinde	<i>Tilia platyphyllos</i>
Ruwe iep	<i>Ulmus glabra</i>
Fladder iep	<i>Ulmus laevis</i>
adde iep	<i>Ulmus minor</i>
Engelse veld iep	<i>Ulmus procera</i>

Bijlage 7.3 Klasse-indelingen Vaarwegen

Algemeen

In de Omgevingswet is geregeld welk bestuursorgaan belast is of wordt met het beheer van watersystemen. Alle watersystemen, of onderdelen daarvan in beheer bij het Rijk, worden aangewezen bij algemene maatregel van bestuur. In de Waterschapswet is bepaald dat de zorg voor het regionale watersysteem bij reglement aan waterschappen wordt opgedragen, tenzij dat niet verenigbaar is met een goede organisatie van de waterstaatkundige zorg. De reglementaire taakopdracht is gebiedsgericht. Dat betekent dat alle regionale watersystemen of onderdelen daarvan bij een waterschap in beheer zijn, tenzij er sprake is van een uitzonderingssituatie zoals beschreven in de Waterschapswet.

De Omgevingswet bepaalt in artikel 2.18, tweede lid, dat voor de niet bij het Rijk in beheer zijnde watersystemen of onderdelen daarvan, bij provinciale verordening beheerders worden aangewezen. Hierbij dient wel artikel 2, tweede lid, van de Waterschapswet in acht te worden genomen.

Vaarwegen

De vaarwegen worden onderverdeeld in beroeps- en recreatieve vaarwegen. De classificatie voor recreatieve vaarwegen is gebaseerd op de indeling in het Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan (PVVP 2011). De beroepsvaarwegen zijn ingedeeld volgens de Europese CEMT-indeling, zoals beschreven in de Richtlijn Vaarwegen 2020 van Rijkswaterstaat.

De indeling volgens het PVVP kent de klassen A tot en met F, waarbij A de hoogste klasse is en F de laagste klasse wat betreft de grootte van het maatgevend schip dat op een vaarweg moet kunnen varen. De CEMT-indeling overlapt gedeeltelijk de PVVP-klasse Azm, Bzm en Czm. De PVVP-classificatie zal ook worden overgenomen in het nog vast te stellen Regionaal Mobiliteiten Programma (RMP).

Hieronder staat een weergave van de klassenindelingen.

(Voormalige) PVVP-Classificatie

Categorie	Omschrijving	Vaarwegbeheerder
Azm	Grote zeilschepen (zeewaardig)	Provincie Fryslân
Bzm	Zeilschepen	Provincie Fryslân
Czm	Kleine zeilschepen	Provincie Fryslân
Cm	Grote motorboten	Provincie Fryslân
Dm	Motorboten	Provincie Fryslân
E	Kleine zeil- en motorboten	Wetterskip Fryslân
F	Sloepen	Wetterskip Fryslân

* (zm= zeil- en motorboten / m = motorboten)

Verkorte CEMT- tabel. (Zie RVW 2020 Tabel 8 voor ruimere uitleg).

CEMT-Klasse	Lengte	Breedte	Diepgang	Tonnage
-		-	-	0 – 250
I	38,50	5,05	2,50	251 – 400
II	50 – 55	6,60	2,60	401 – 650
III	80 – 85	8,20	2,70	651 – 1250
IV	105	9,50	3,00	1251 – 2050
Va	110	11,40	3,50	2051 – 3300

Zowel bij de PVVP-indeling als de CEMT-indeling is de basis een maatgevend schip voor die klasse. Op de afmetingen van dit maatgevend schip worden de breedte, diepte en doorvaarhoogte van een vaarweg gebaseerd.

De gevolgde systematiek voor het toewijzen van het vaarwegbeheer is dat provincie Fryslân vaarwegbeheerder is voor de beroepsvaarwegen en de hoogste PVVP-categorieën A t/m/ D. Wetterskip Fryslân is vaarwegbeheerder voor de PVVP-klassen E en F.

Opgemerkt zij dat Wetterskip Fryslân vanuit het watersysteembeheer (waterkwantiteit) ook een profiel nodig heeft in de vaarweg. Bij de E en F vaarwegen valt het waterkwantiteitsbeheer samen met het profiel van het vaarwegbeheer.

Uitzonderingen op de systematiek van het toewijzen van het vaarwegbeheer:

Uitzondering 1:

Er is één uitzondering op deze toedeling van de E- en F-vaarwegen aan het Wetterskip. Provincie Fryslân is ook vaarwegbeheerder van de E-vaarweg, de Luts. Door deze vaarweg van de categorie E toe te delen aan Provincie Fryslân, is provincie Fryslân vaarwegbeheerder van nagenoeg de hele Elfstedenroute. Een klein gedeelte van deze route wordt beheerd door de gemeente Harlingen. Zie ook uitzondering 2.

Uitzondering 2:

De gemeente Harlingen is als vaarwegbeheerder aangewezen voor de doorgaande vaarwegen binnen de gemeentegrenzen vanwege de samenhang met de havens binnen de gemeente.

Uitzondering 3:

Provincie Overijssel is aangewezen als vaarwegbeheerder van een deel van het grenswater De Linde, zodat deze vaarweg één vaarbeheerder heeft en niet twee;

Provinciale meren

De provinciale meren hebben geen classificatie. De vaargeulen die erdoorheen lopen zijn wel als vaarweg aangewezen in Lijst A en geclassificeerd.

Op de provinciale meren wordt passief beheer toegepast. Passief beheer betekent, dat obstakels, die geen natuurlijke verondieping zijn, wel worden verwijderd, maar dat het meer niet wordt gebaggerd om een bepaalde diepte te garanderen. Er wordt dus ook geen vaarwegprofiel vastgesteld. Op de meren worden de dieptes wel gepeild en inzichtelijk gemaakt voor de gebruikers, zodat vaarweggebruikers wel veilig gebruik kunnen maken van de provinciale meren. De meren in passief beheer bij de provincie Fryslân worden opgenomen op de D-lijst.

De toegang naar voorzieningen in het meer of op de oever van een meer worden door de provincie niet gebaggerd en zijn voor rekening van de eigenaar/ exploitant van de voorziening.

Overige wateren

Naast de in de verordening aangewezen vaarwegen zijn in de provincie Fryslân veel meer wateren waarop gevaren kan worden, zoals onder meer kanoroutes, woonwijkwater, opvaarten en havens. Deze categorie wordt aangeduid als overige wateren. Voor deze overige wateren wijst de Omgevingsverordening geen beheerders aan en stelt zij geen normen vast. Het beheer berust bij een waterschap indien water is opgenomen op de legger. Dit in lijn met de Omgevingswet waarbij beheer van vaarwegen in eerste is toebedeeld aan Rijkswaterstaat en Waterschap. Zijn deze vaarwegbeheerders niet bevoegd dan ligt de het vaarwegbeheer bij gemeente of particulier van wie het water is.

Vaardiepte (Op de lijsten genoemd diepgang meters t.o.v. streefpeil).

De vaardiepte moet altijd worden gehaald. Dat is een belangrijke opdracht voor een vaarwegbeheerder. De vaardiepte is echt het minimum aan diepte die een vaarweg moet hebben. De vaardiepte moet altijd aanwezig zijn, omdat het scheepvaartverkeer hierop moet kunnen vertrouwen. Door het vaststellen van de normen voor de vaardiepten blijft de vaarweg altijd bevaarbaar voor het toegestane maatgevende schip. Dieptes worden weergegeven ten opzichte van het streefpeil of andere norm zoals het kanaalpeil bij de Turfroute of het polderpeil bij de Noordelijke Elfstedenroute.

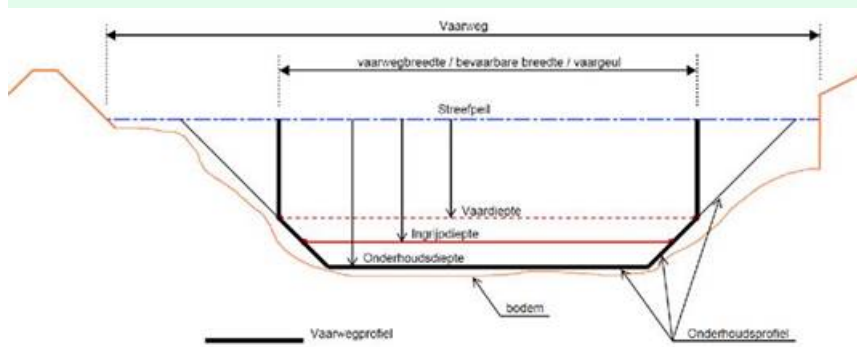
In de Lijsten A tot en met C worden verschillende dieptes genoemd: vaardiepte, ingrijpdiepte en onderhoudsdiepte (op de lijsten genoemd als baggerdiepte).

In het jaar X is een vaarweg gebaggerd. Afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden is er aanwas van slib. Indien door de aanwas van slib de ingrijpdiepte wordt bereikt, dient de vaarweg door de vaarwegbeheerder weer op de onderhoudsdiepte te worden gebracht.

Een vaarweg moet gepeild worden op vaardiepte en ingrijpdiepte. Door op de ingrijpdiepte te baggeren tot onderhoudsdiepte wordt een buffer aangelegd. De ingrijpdiepte is een veiligheidsmarge.

De vaarwegbeheerder is verantwoordelijk voor het baggeren van het profiel in de vaarweg. De vaarwegbeheerder heeft geen verplichting om overal van wal tot wal te baggeren. Dit is afhankelijk

van de totale vaarwegbreedte ter plaatse. Buiten het profiel wordt niet gebaggerd. Zie onderstaande figuur.

*** De breedte van het vaarwegprofiel wordt gemeten ten op zichte van de vastgestelde vaardiepte.**

Vaarwegbreedte

De vaarwegbreedte betreft een gemiddelde breedte van de vaarweg. Hierbij wordt geaccepteerd dat op incidentele plekken deze breedte door omstandigheden niet wordt gehaald, denk hierbij ook aan historische omstandigheden bijvoorbeeld in een stads- of dorpskern. Daar waar de ruimte aanwezig is, moet de beoogde breedte wel worden gehandhaafd.

Er zijn per klasse vaarweg vier profiel typen gebaseerd op het aantal scheepsbewegingen in één jaar:

- Krap (k) < 5.000;
- Normaal (n) 5.000 - 30.000;
- Intensief I (i1) 30.000 - 40.000;
- Intensief II (i2) n > 40.000.

Het onderhoud omvat ook het zorgdragen voor het tegengaan van versmallingen in het bestaande vaarwegprofiel. Een versmalling kan worden veroorzaakt door bijvoorbeeld aangroei van riet, maar ook door aanvragen van bewoners die steigers of andere voorzieningen in het water willen realiseren.

Vrije doorvaarthoogte

Het scheepvaartverkeer dient te allen tijde rekening te houden met fluctuatiever schillen qua waterstand in de Friese Boezem. Dit kan veroorzaakt worden door op- en afwaaiing, of droogte, overvloedige regenval of het afstromen van water. De vaarwegprofielen worden ontleend aan de indeling van de vaarwegen in klassen.

Het realiseren van een vaarwegprofiel heeft betrekking op het opwaarderen van een bestaande vaarweg naar een hogere klasse. Een vaarweg kan door bijzondere omstandigheden ook worden afgewaardeerd.

Het behouden en realiseren van het vastgestelde vaarwegprofiel houdt ook in dat vaarwegbeheerders moeten zorgen voor toetsing van bouwplannen voor nieuwe en te vervangen bruggen en sluizen aan het vaarwegprofiel van de vaarweg.

Maatvoering recreatieve vaarwegen, kunstwerken en maatgeving schepen

Klasse	Recreatieve vaarwegen												Kunstwerken						Maatgevende afmeting schepen				
	Diepten t.o.v. maatgevende waterstand			Profieltype met vaarinsteilte en bijbehorende breedte waterbodemprefiel								Bochten			Afmetingen kunstwerken						Hoeft niet gelijk te zijn aan maximaal toegestane afmetingen op deze vaarweg		
	Toegelaten diepgang boten	Ingrijpdiepte	Baggerdiepte	Krap (k)		Normaal (n)		Intensief I (1)		Intensief II (2)		Bochtstraal	Extra profielbreedte	Rechtstand tussen bochten en/of kunstwerk	Hoogte		Breedte		Diepte	Lengte	Breedte	Opbouwhoogte	
				n < 5.000	n = 5.000 - 30.000	n = 30.000 - 40.000	n > 40.000	Minimale maat	Alleen als R < 100 m	L = maatgevend schip	Minimum bij bestaand kunstwerk				Uitgangspunt bij nieuw bouw	Minimum bij bestaand kunstwerk	Uitgangspunt bij nieuw bouw	Minimale drempeldiepte t.o.v. maatgeven de waterstand **					
Azm	2,10	2,20	2,50	17	20	25	30	30	36	35	42	R = 50 m	+ 2 m	1,5 x L	30,00 * of BB > 3,75	onbeperkt	7,00	> 9,50	2,50	15,00	4,50	30,00	
Bzm	1,90	2,00	2,30	17	20	25	30	30	36	35	42	R = 50 m	+ 2 m	1,5 x L	30,00 * of BB > 3,00	onbeperkt	6,00	> 9,50	2,30	15,00	4,50	30,00	
Czm	1,70	1,80	2,10	16	19	24	29	29	35	34	41	R = 50 m	+ 2 m	1,5 x L	30,00 * of BB > 3,00	onbeperkt	5,50	> 8,00	2,10	14,00	4,25	30,00	
Cm	1,50	1,60	1,90	16	19	24	29	29	35	34	41	R = 50 m	+ 2 m	1,5 x L	3,00 of BB	> 3,00 of BB	4,75	> 8,00	1,90	14,00	4,25	2,75 - 2,90	
Dm	1,30	1,40	1,70	15	18	22	26	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	R = 40 m	+ 1 m	1,5 x L	2,50 of BB	> 2,50 of BB	4,00	> 7,00	1,70	12,00	3,75	2,40	
E	1,00	1,10	1,30	10	12	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	R = 25 m	+ 1 m	1,5 x L	2,00 of BB	4,00	6,00	1,50	10,00	3,00	1,85		
F	0,80	1,00	1,20	8	10	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	R = 25 m	+ 1 m	1,5 x L	1,50 of BB	4,00	5,00	1,50	8,00	3,00	1,45		

Opmerkingen bij tabel:

* als er op korte afstand een alternatieve route > 30,00 m beschikbaar is, anders 30,00

** Aquaducten/ keersluizen uitgezonderd

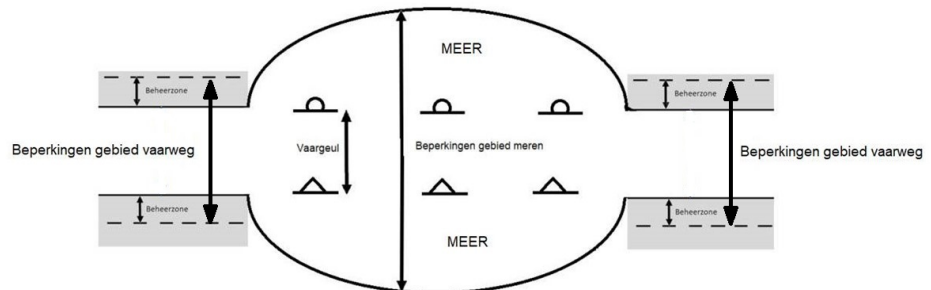
BB= Beweegbare brug

Azm	Grote zeilschepen
Bzm	Zeilschepen
Czm	Kleinzeilschepen
Cm	Grote motorboten
Dm	Motorboten
E	Kleine zeil- en motorboten
F	Sloepen

Beheerzone:

Langs de vaarwegen in beheer bij de provincie Fryslân is fysieke ruimte benodigd ten behoeve van optimaal vaarwegbeheer, het economisch optimaal functioneren van deze vaarwegen en de daar langs gelegen voorzieningen, zoals ligplaatsen, overnachtingsplaatsen, laad- en loskaden, etc. Deze fysieke ruimte naast de vaarwegen wordt beheerzone genoemd. Hoe hoger de vaarwegklasse hoe breder het gebied waar de provincie invloed uitoefent.

Voor de provinciale vaarwegen die door de provinciale meren lopen, geldt geen beheerzone, omdat de meren zelf beperkingengebied zijn. Zie onderstaande figuur 2.

figuur 2

De meren hebben geen beheerzone op de oever. Dit wordt niet nodig geacht, omdat de meren zijn bedoeld voor recreatie. De meren worden niet gebaggerd, dus er zal aan de oevers van de meren geen sprake zijn van bijvoorbeeld het belemmeren van onderhoud. Er lopen geen vaargeulen strak langs de oevers. Daarom zal niet snel sprake zijn van zichtlijnenproblematiek of het realiseren van werken die het scheepvaartverkeer hinderen.

Vaarwegen met een CEMT-normering (Beroepsvaarwegen):

Voor vaststelling van de beheergrenzen voor de beroepsvaarwegen met een CEMT-classificatie is aansluiting gezocht bij de door het rijk gehanteerde breedtes van de te hanteren zgn. 'vrije ruimten' langs de rijksvaarwegen. Deze vrije ruimten gebaseerd op het Barro 2011 zijn opgenomen in paragraaf 3.12.3 van de Richtlijnen Vaarwegen 2020 van het Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat.

Binnen stedelijk gebied:

Klasse vaarweg	Recht stuk vaarweg	Buitenbocht	Binnenbocht
IV en V	10	10	25
III	10	10	20
I en II	10	10	10

Buiten stedelijk gebied:

Klasse vaarweg	Recht stuk vaarweg	Buitenbocht	Binnenbocht
IV en V	15	15	25
III	10	10	20
I en II	10	10	10

Recreatieve vaarwegen:

Klasse vaarweg	Recht stuk vaarweg	Buitenbocht	Binnenbocht
Azm en Bzm	10	10	15
Czm	10	10	10
Cm en DM	5	5	5
E en F (vermeld op de A-lijst)	5	5	5

NB. Bij vaarwegen met zowel een CEMT- als een recreatieve PVVP-classificatie is de vermelde breedste grens voor de beheerzone van toepassing.

Afhankelijk van locatie en situatie en de aard van voorgenomen werk, varieert de vrije ruimte in een vaarweg. De situaties zijn:

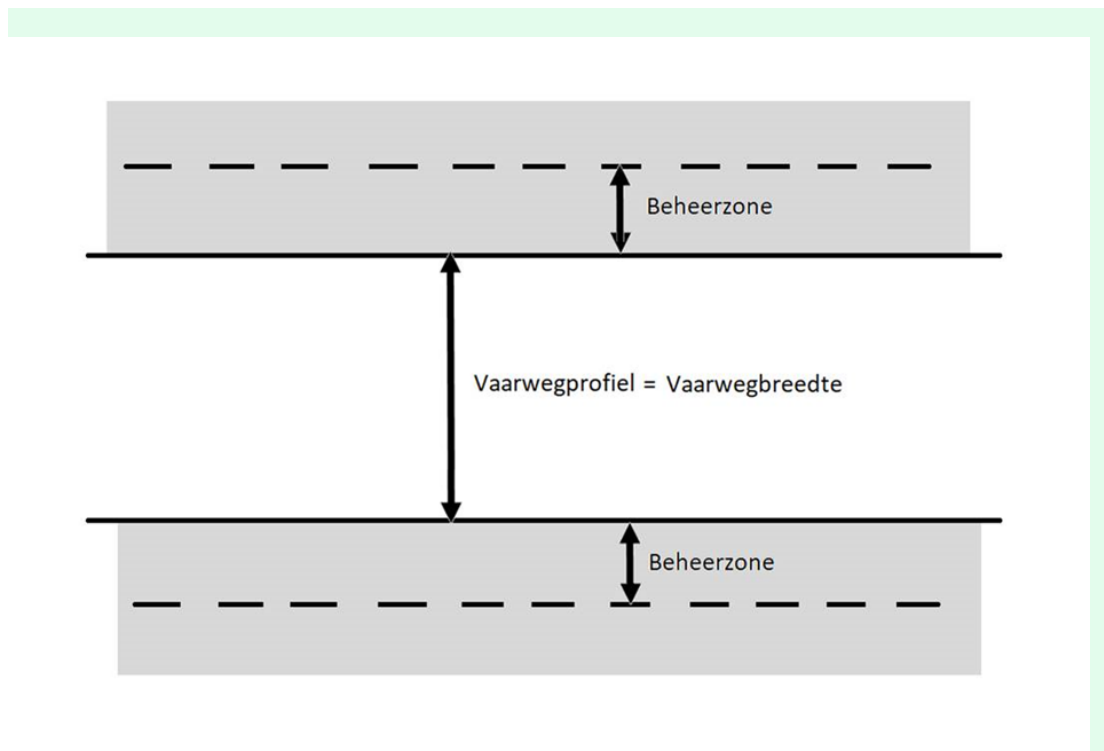
- recht vaarwegvak en buitenbocht in stedelijk gebied
- recht vaarwegvak en buitenbocht in landelijk gebied
- binnenbocht in stedelijk gebied
- binnenbocht in landelijk gebied

Interpretatie beheerzone 3 varianten mogelijk. Uitgangspunt is daarbij de as van de vaarweg.

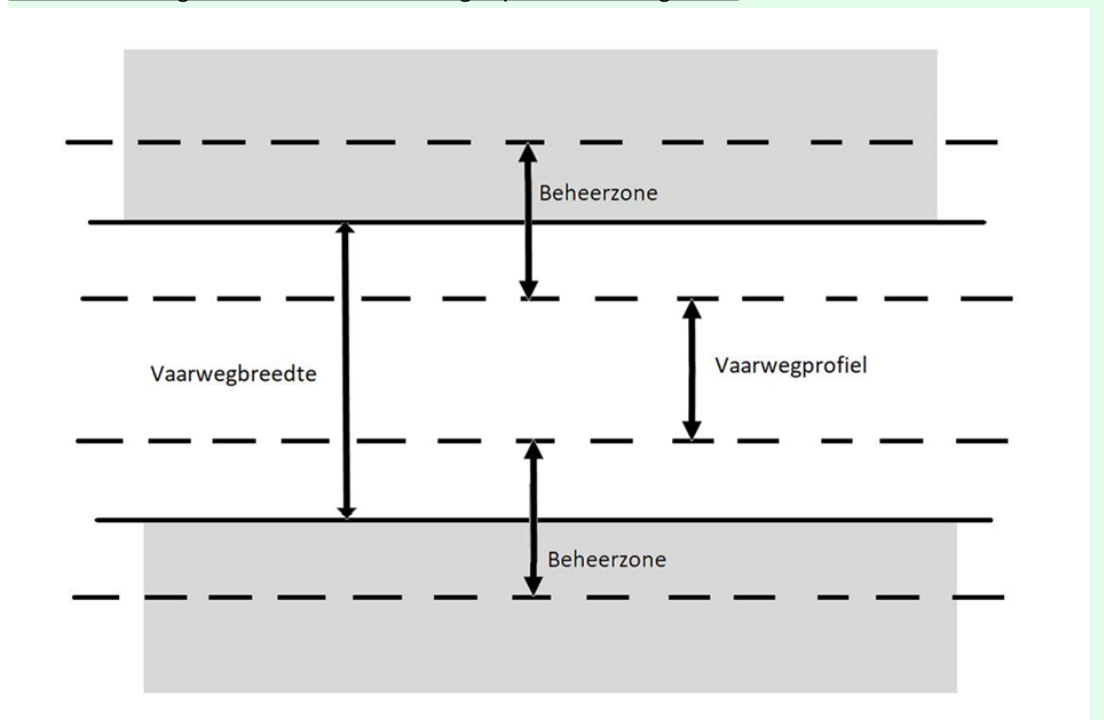
- Een beheerzone start op het punt waar het verplichte profiel van de vaarweg eindigt;
- Een beheerzone kan dus in het water beginnen of op de oever;
- Het midden van de vaarweg wordt aangehouden als as van de vaarweg.

Onderstaande figuren visualiseren dit.

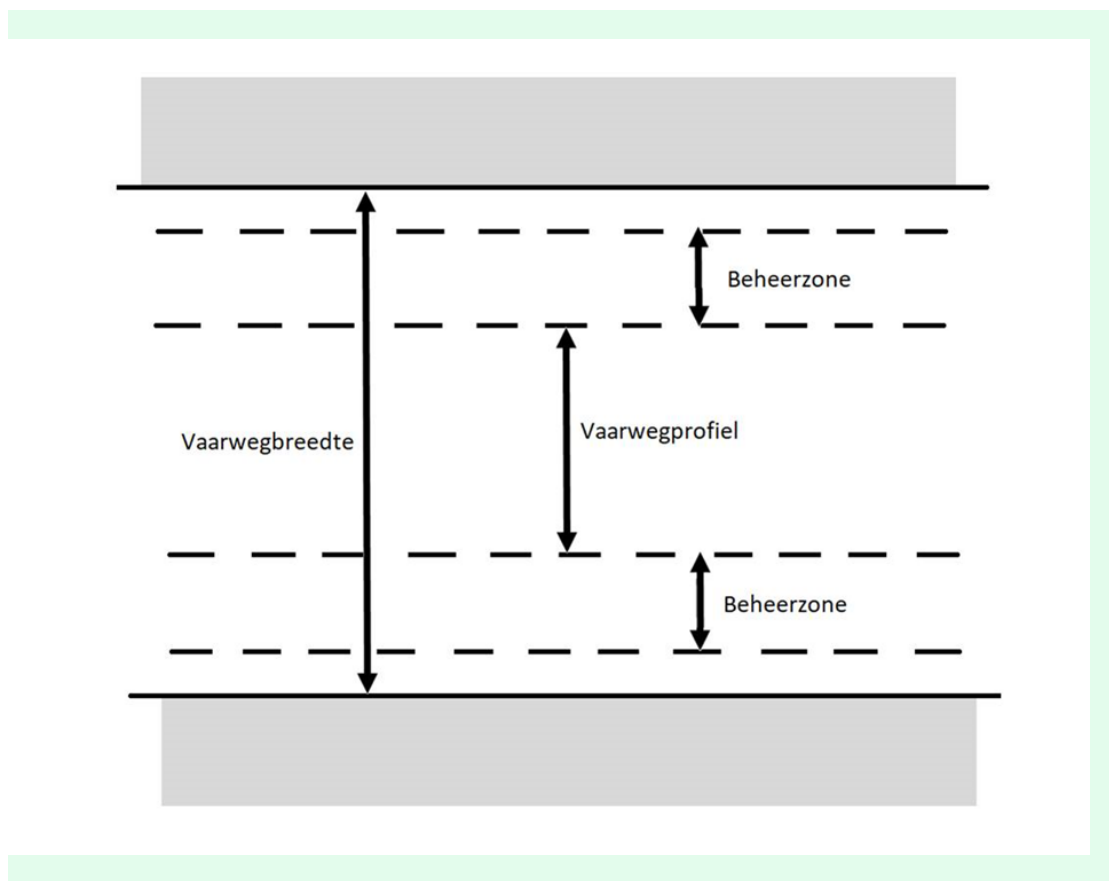
Beheerzone begint op oever (figuur3)

Beheerzone begint in het water en eindigt op de oever (Figuur 4)

Beheerzone begint in het water en eindigt in het water (Figuur 5)

D

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Hoofdstuk 32 ~~Hoofdstuk 2~~ Ruimtelijk Omgevingsbeleid

E

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

3.1 Afdeling ~~Afdeling 2.1 en 2.2~~: Inhoudelijke principes en bundeling stedelijke functies

F

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 3.22.3 ~~Afdeling 2.3~~ Wonen

G

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 3.32.4 ~~Afdeling 2.4~~ Werken

H

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 3.42.5 ~~Afdeling 2.5~~ Detailhandel

I

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 3.52.6 ~~Afdeling 2.6~~ Recreatie en toerisme

J

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 3.62.7 ~~Afdeling 2.7~~ Landbouw

K

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 3.72.8 ~~Afdeling 2.8~~ Overige functies buiten bestaand stedelijk gebied

L

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 3.82.9 ~~Afdeling 2.9~~ Kustverdediging

M

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 3.92.10 ~~Afdeling 2.10~~ Werelderfgoederen

N

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 3.102.11 ~~Afdeling 2.11~~ Natuur – natuurnetwerk Nederland

O

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 3.112.12 ~~Afdeling 2.12~~ Natuurgebied buiten natuurnetwerk Nederland

P

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling ~~3.122.13~~ Afdeling ~~2.13~~ Weidevogelkansgebieden en weidevogelparels

Q

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Hoofdstuk 43 ~~Hoofdstuk 3~~ Water

R

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

4.13.1 Toedeling van beleids- en beheertaken voor watersystemen

S

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

4.23.2 Subsidiariteitsbeginsel

T

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

4.33.3 Grondwater

U

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

4.43.4 Specifieke taken van de provincies

V

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

4.53.5 Bijzondere beheerbevoegdheden

W

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

4.63.6 Zwemwater

X

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Hoofdstuk 54 ~~Hoofdstuk 4~~ Milieu en Ontgrondingen

Y

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 5.14.1 ~~Afdeling 4.1~~ Ontgrondingen

Z

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 5.24.2 ~~Afdeling 4.2~~ Bodemsanering

AA

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 5.34.3 ~~Afdeling 4.2~~ Activiteiten in de verzadigde zone van de bodem

BB

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 5.44.4 ~~Afdeling 4.4~~ Stillegebieden

CC

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 5.54.5 ~~Afdeling 4.5~~ Beschermingsgebieden vanwege winning voor menselijke consumptie bestemd water

DD

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 5.64.6 ~~Afdeling 4.6~~ Gesloten Stortplaatsen

EE

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Hoofdstuk 65 ~~Hoofdstuk 5~~ Natuur

FF

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Hoofdstuk 76 ~~Hoofdstuk 6~~ Duurzame Energie

GG

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Hoofdstuk 87 ~~Hoofdstuk 7~~ Infrastructuur

HH

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 8.17.1 ~~Afdeling 7.2~~ Wegen

II

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Afdeling 8.27.4 ~~Afdeling 7.4~~ Vaarwegen

JJ

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Hoofdstuk 98 ~~Hoofdstuk 8~~ Procedures

KK

Het volgende opschrift wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Hoofdstuk 109 ~~Hoofdstuk 9~~ Overgangs- en slotbepalingen